

Tinea Kapitis (Saçlı derinin mantar hastalığı)

Tinea Kapitis nedir?

- Tinea kapitis saçlı derinin mantar enfeksiyonudur. Deri, tırnaklar ve saç enfekte edebilen “dermatofit” adı verilen mantarların saçlı deriye yerleşip çoğalması sonucunda ortaya çıkar. Tüm dünyada, özellikle de kırsal bölgelerde yaygın olarak görülen hastalık, en sık 5-10 yaş arası çocuklarda görülmektedir. Ancak, nadir de olsa erişkin yaşta da ortaya çıkabilir ve bu durum bazen bağışıklık sisteminin zayıflamasıyla ilişkili olabilir.

Tinea kapitisin nedeni nedir?

- Mantar hastalığının bulaşması hastalıklı kişiden direk temas yoluyla veya ortak eşya paylaşma yoluyla olabilir. Mantarlar ve sporları tarak, fırça, şapka, bere, havlu ve çarşafalarda uzun süre canlı kalabilmektedir.
- Kedi ve köpekler dahil evcil hayvanlar veya çiftlik hayvanlarının derisinde de mantar enfeksiyonu bulunabilir ve insanlara bulaş için bir kaynak oluşturabilir.

Tinea kapitisin belirti ve bulguları nedir?

- Tinea capitisin yüzeysel ve derin olmak üzere 2 farklı klinik tipi vardır. Her ikisi de saçlarda bir ya da daha fazla alanda bölgesel dökülmeye yol açabilir. Erken dönemde tedavi almayanlarda hastalık saçlı deride geniş alanlara yayılabilir.

1-Yüzeysel yerleşimli Tinea Kapitis (Tinea capitis superfisyalis)

- Tek ya da çok sayıda, oval veya yuvarlak şekilli alanlarda saçların döküldüğü görülür. Zemin genellikle gri-beyaz renkli kepeklerle kaplıdır ve aralarda kısa kırık saçlar vardır (**Resim 1**). Saç köklerinde harabiyet olmaz, dolayısıyla tedavi sonrası saçlar tekrar çıkar.

Resim 1

Resim 2

2-Derin yerleşimli Tinea Kapitis (Tinea capitis profundus, kerion, kerionselsi)

- Saçlı derinin alt kısımlarında yerleşen mantarlara karşı bağışıklık sisteminin oluşturduğu şiddetli bir reaksiyon sonucu kırmızı renkli, tümsek gibi kabarıklık üzerinde sarı renkli iltihap içeren minik kabartılar ve bunların kurumasıyla ortaya çıkan yara kabukları görülebilir. Saçların çoğu dökülmüştür, tek tük kalan saçlar da cımbız/pensle tutulup çekildiğinde "tereyağından kıl çeker" gibi kolayca köklerinden ayrılır.

- Mantar enfeksiyonunun üzerine ikincil bir bakteriyel enfeksiyon da eklenebilir. Bu durumda, alopesik alanın ortasında çıban (fronkül) benzeri içinden iltihap akan kırmızı renkli kabarıklık görülebilir (**Resim 2**). Ağrı ya da hassasiyet bulunabilir. Hastalık, kıl köklerinde harabiyete yol açar, dolayısıyla o bölgeden tekrar saç çıkma olasılığı ortadan kalkar ve kalıcı alopesi (saç yokluğu) oluşur. En kısa süre içinde uygun tedaviye başlanması derin mantar enfeksiyonunun yayılmasına engel olmak açısından büyük önem taşır.

Tinea kapitis tanısı nasıl konur?

- Tanıda klinik muayene sonrasında klasik olarak direk mikroskopik inceleme yapılmaktadır. İlgili bölgeden alınan saç telleri ve/veya kepek örneklerinin mikroskop altında incelenmesi ile mantar elemanları görüldüğünde tanı doğrulanır.
- Günümüzde pek çok yerde klinik muayene sırasında dermoskop adı verilen aletle saçlı deri ve saç tellerini inceleme (trikoskopik muayene) yapılması tanıda ilk basamakta yerini almıştır. Trikoskopik muayene, yüzeysel yerleşimli Tinea kapitiste çok kısa süre içinde mantar hastalığının tanısının konmasını sağlamakla birlikte, etken olan mantar türü hakkında da bilgi vermektedir. Karanlık bir ortamda Wood ışığı altında yapılan klinik muayene de bazı mantar türlerinin etken olduğu hastalıklarda tanıda yardımcı olabilmektedir. Ayrıca, sorumlu etkeni izole etmek için kültür de alınabilir.

Tinea kapitis tedavisi nasıl yapılır?

- Saçlı derinin mantar enfeksiyonunu tedavi etmek için, harici tedaviler (krem, şampuan gibi) asla tek başına yeterli değildir, mutlaka ağızdan alınan mantar ilaçları (sistemik antifungal tedavi) kullanılmalıdır. Tedavi süresi en az 6 hafta olup, 12-16 haftaya kadar da uzayabilir. Tedavinin etkinliğini arttırmak için antifungal şampuanlar tedaviye eklenebilir. Derin yerleşimli Tinea kapitiste, gerekli olgularda antibiyotikler vs de ek olarak kullanılabilir.
- Hastalığın yayılmasına engel olmak için yakın temas halindeki diğer çocuklar için yaklaşık 6 hafta boyunca antifungal şampuanlar kullanılabilir. Havlu, tarak, şapka veya yastık kılıfları gibi eşyalar sık sık yıkanmalı ve diğer aile üyeleri, arkadaşlar veya ziyaretçilerle paylaşılmamalıdır.

Türk Dermatoloji Derneği Hasta Bilgilendirme Broşürü

Tinea kapitisin seyri nasıldır ?

- Yüzeysel tip Tinea kapitis uygun şekilde tedavi edildiğinde saçlar tekrar çıkar. Tedavi edilmemesi enfeksiyonun saçlı deride geniş alanlara yayılmasına yol açar. Derin tip Tinea kapitiste hastalanan bölgelerde saç kökleri harap olup tekrar saç çıkma olasılığı ortadan kalktığı için tedaviye en kısa sürede başlanması özellikle önem taşımaktadır.

